

geix alguna altra localitat de les zones on ja l'he indicat personalment, i de Tamarit de LL., Tortosa, Falsset i Esplugu de Francolí, en les quals és ben natural que existeixi el terme (potser també cap a Solsona). El primer lexicògraf que ho recollí fou el DAG: «*perxe* (pobles catalans de la prov. de Terol), porxo, golfes».

Justament és d'aquests pobles del Matarranya d'on tenim notícies més antigues referents al mot, degudes als bons erudits d'aquella terra, S. Vidiella i Matias Pallarès, encara que no ens donin més que extrems dels documents i llur contingut, però no transcrivint-ne el text original sinó versions posteriors en castellà d'Aragó (o els *regesta* que ells en fan): «que los de Penarroja fuessen tenidos y obligados de sustener y mantener la iglesia, *perche* y cimiterio de Fórnoles, y tener arreada [imprès *arrendada*] y aparejada la dicha iglesia de todas aquellas cosas que ---», text que en l'original era de 1397 però que reproduceixen d'un imprès de 1612 referent a Fórnoles i Pena-roja, *Bol. de Hist. y Geogr. del Bajo Aragón* II, 258; i a la p. 269 ens expliquen que el *perche* de la iglesia és on es reunia el Consell municipal de Fórnoles «antes de 1397»; i un doc. de 1387 referent a la tinença de Mont-roig de Tastavins explica que «las cuestiones pertinentes al común de la tenencia deben ser tratadas en el portal (*perche*) de la iglesia mayor de Monroyo» (ibid., vol. III, 289).

Resumim els detalls semàntics en la mateixa forma que per al P. Val.: b) 'corral' Granja d'E., 1975, «uns coberts» Verdú 1956, 'graner cobert' Talarn («*dachspeicher*», Krüger, *Hochpyr.* A, I, 110), petits edificis campestres; e) 'pas cobert entre dues cases per damunt d'un carrer' Isavarre 1964, Borén (BDC xx, 48), 'part coberta dels portals del poble', Maldà (BDC xx, 141); f) 'les golfes: alts d'una casa agrícola per guardar-hi trastos vells, eines etc.' Os de Balaguer, 1956, Àger (Porcioles, *Folkl. d. l. Vall d'A.*, 38), Matarranya (DAG); g) 'anex a l'església, on es fan assemblees' Fórnoles, Pena-roja, Mont-roig; h) 'porxo, porxada' La Palma 1935, Alfés 1964; formant sèrie: «segueix *los pèrcis*, quan serà al primer *pèrci*, gire ---» Juncosa de les G. 1934; Borges Bl. (BDLC VI, 40, 56); Belcaire («plaça dels *perxes*, on se balla»); Linyola «*pòrtic*» (Fiter, *Mem. Assoc. Cat. Exc. Ci.* I, 262, 263); notem, però, que no és aquest el significat en l'ex. de StV. centf, i que ha estat abusiu incloure'l en l'article *porche*; com ha fet la Schib en el seu vocab., definint 'lloc cobert amb columnes': en els exs. que hi dona de *porche* sí que és un lloc amb columnes («davant lo temple havia un *porche*»), però en el de *perche* és un 'cobert' sense cap indici de columnes.

Sens dubte hem de mirar com a catalanisme (de la germania valenciana), el cast. germanesco *percha* «posada o casa (en especial la de la prostituta)» del qual dona moltes cites ja antigues R. Salillas (RHisp. XIII, 51-53, amb una etimologia a base del cast. *pechar* rebuscada semànticament i desmentida per la r): revela l'origen valencià el malentès del plural *perxes*, per part dels rufians castellans, com si fos un femení. Potser era també manlleu del català, a l'Aragó (on avui no

més es localitza a Casp i la Puebla de Íxar: BDC xxiv, 177), si bé allà ja el trobem en el sentit de 'barraca (rústica o no)' en inventaris ben antics: «se trobó en el *perche* de las ditas casas dos taulas de pino, de comer, plegadigas, con piedras mecedizos» a. 1379; «--- en el *perche*, dos alfaceras estrechas, con sus baretas finquadas» a. 1469 (BRAE II, 170; IX, 118).

Una cosa convé posar de relleu en la part Nord del nostre domini (i ja des de l'Ebre en amunt, a diferència del Maestrat i en general el Sud), que aquí enlloc el mot no figura convertit en topònim sinó usat amb valor apellatiu (o genèric amb consciència que és nom comú): «hi ha un cubert com un *perxe*» Isavarre, «lo primer *perxe*» Juncosa, «ballen a la plaça dels *perxes*» Belcaire, «entre tots al *perxe*» (R. Faus), «ein Dachspeicher» (Krüger) etc. Això confirma la provenença mossàrab: només en aquella zona el mot es mostra arrelat en el terreny; més al Nord és la mena de cosa la que es va propagar, i amb ella el nom. Pel Nord, el límit de l'arabització intensa cobreix, dins el domini català, fins a Tamarit, Balaguer i Artesa-Agramunt; per més que al Nord de Lleida a penes ha deixat rastre més que en noms de pobles, i des de l'Ebre, el bilingüisme restà sempre amb predomini romànic. L'àrea del mot (com la de *barrella/parrella*, mossarabisme palès), no excedeix gaire d'això, i no ens pot estranyar que des de la Reconquesta hagi guanyat algun terreny.

Abans del meu treball, ben poca recerca hi va haver envers l'etimologia del mot. Krüger opinà que *perxe* era un mot etimològicament diferent de *porxo* (VKR VIII, 355): apareixia això com la veu del sentit comú. Moll, com a lexicòleg, i més coneixedor dels fets *realia* que de la fonètica, va oposar-s'hi, i també mostrava respecte per la dificultat formal en rebutjar una de les suggerències de Krüger —(PERTICA, *Hochpyr.* C, II, 243)—, trobant dificultat en el «canvi de gènere» (RFE xxv, 1938, 114).

De fet la dificultat semàntica és molt més grossa encara que la morfològica. Però segons el procediment que sovint adopta, admet que hi hagué un encreuament entre PORTICUS i PERTICA. Es devia adonar de la gran inversemblança d'un encreuament entre dos mots de significat tan diferent (si ens limitem al sentit antic de cada un podríem dir sense res en comú), i que difereixen en la vocal més important i en la terminació i gènere: car en *AlcM* mira de posar-hi un pedaç fent-hi afegir un tercer «contraient» en aquest conubi: PÈRGULA. Fer-hi intervenir aquest ja és del tot impossible, puix que és un mot llatí, prou, però no romànic.

La posició del qui rebutja del tot tant l'ètimon PERTICA com PORTICUS, i cerca l'origen per la banda del mossàrab és, doncs, ferma. Amb *porxo/porxe* sí que hi ha hagut contacte en tot cas: però pot ser simplement per la influència que han d'exercir forçosament, l'un sobre l'altre, dos mots de forma paral·lela i de sentits força semblants, que conviuen en un mateix domini lingüístic. La conneixó amb *porxo* és, doncs, veritat, però només a posteriori. Amb PERTICA